

MALTA

QORTI TAL-APPELL
(Kompetenza Inferjuri)

ONOR. IMĦALLEF
LAWRENCE MINTOFF

Seduta tad-9 ta' Ġunju, 2021

Appell Inferjuri Numru 92/2019 LM

Josephine Agius Scicluna bin-numru tal-karta tal-identita 981947(M)
("l-appellata")

vs.

GlobalCapital Financial Management Ltd (C 30053)
("l-appellanta")

Il-Qorti,

Preliminari

1. Dan huwa appell magħmul mis-socjetà intimata **GlobalCapital Financial Management Ltd** [minn issa 'l quddiem "is-socjetà appellanta"] kemm mid-deciżjoni preliminari mogħtija fl-20 ta' Novembru, 2018, [minn issa 'l quddiem "id-deciżjoni preliminari"], kif ukoll mid-deciżjoni finali mogħtija fil-25 ta'

Novembru, 2019, [minn issa 'l quddiem "id-deċiżjoni finali"], fl-ismijiet fuq premissi każ nru 098/18, mill-Arbitru għas-Servizzi Finanzjarji [minn issa 'l quddiem "l-Arbitru"], fejn permezz tad-deċiżjoni preliminari ddeċieda li jiċċad l-ewwel eċċezzjoni tas-soċjetà appellanta fil-konfront tar-rikorrenti **Josephine Agius Scicluna (K.I. nru 981947M)** [minn issa 'l quddiem "l-appellata"] u sussegwentement permezz tad-deċiżjoni finali ddeċieda dwar l-ilment tal-imsemmija appellata kif ġej:

"Għaldaqstant, ai termini tal-artikolu 26(3)(c)(iv) tal-Kap. 555 tal-Liġijiet ta' Malta, l-Arbitru jordna lil GlobalCapital Financial Management Limited tħallas lill-ilmentaturi s-somma ta' USD15,891.01, jew l-ekwivalenti fl-Euro skont kif jipprovdi l-artikolu 21(3)(ċ) tal-Kap. 555 tal-Liġijiet ta' Malta.

Bl-imgħax legali mid-data ta' din id-deċiżjoni sad-data tal-ħlas effettiv.

Bl-ispejjeż kontra l-provditur tas-servizz."

Fatti

2. Il-fatti ta' din il-kawża jirrigwardaw servizzi finanzjarji reżi mis-soċjetà appellanta lill-appellata, konsistenti f'parir dwar investiment f'prodott magħruf bl-isem *Lifemark S.A. Secure Income Bond Issue 4* [minn issa 'l quddiem "il-prodott *Lifemark*"].

Mertu

3. L-appellata istitwiet proċeduri quddiem l-Arbitru permezz tal-preżentata ta' lment fit-18 ta' April, 2018, fejn talbet li tintradd lura lilha mis-soċjetà appellanta s-somma ta' ħmistax-il elf, tmien mija u wieħed u disgħin dollaru

Amerikan u ċenteżmu (US\$15,891.01), flimkien mal-imgħaxijiet, liema somma kienet tirrappreżenta t-telf fil-kapital u fl-imgħaxijiet li hija kienet sofriet wara li investiet fil-prodott *Lifemark*.

4. Is-soċjetà appellanta wiegħbet għall-ilment billi eċċepiet is-segwent: (a) l-Arbitru ma kellux jieħu konjizzjoni tal-ilment *ai termini* tal-para. (b) tas-subartikolu 21(1) tal-Kap. 555 tal-Liġijiet ta' Malta; (b) is-soċjetà appellanta ma kinitx il-leġittimu kontradittur; (ċ) il-preskrizzjoni a tenur tal-paragrafu (f) tal-artikolu 2156 u l-artikolu 2153 tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta' Malta; (d) dak allegat fl-ilment kien qed jiġi kkontestat bil-qawwa kollha bħala infondata fil-fatt u fid-dritt; (e) is-soċjetà appellanta ma tistax tinzamm responsabbli għal telf li seħħ f'investiment li ma kinitx tiġġestixxi; (f) it-telf waħdu ma kienx iġib ir-responsabbiltà tal-fornitur tas-servizz u mingħajr preġudizzju l-appellata kellha ġgħib l-aħjar prova ta' danni; u (g) l-appellata ma setgħetx tippretendi illi kieku hija investit flusha f'investiment ieħor il-kapital kien ser jibqa' sħiħ.

Id-deċiżjoni preliminari u d-deċiżjoni appellata

5. Dawn li jsegwu huma l-konsiderazzjonijiet li għamel l-Arbitru sabiex wasal għad-deċiżjoni preliminari:

"Jikkonsidra

L-Arbitru sema' lil Benny Briffa, uffiċjal fl-Uffiċċju tal-Arbitru għas-Servizzi Finanzjarji, sabiex jispjega d-diskrepanza bejn id-data tat-timbru u d-data li tidher fuq l-ilment.

Huwa qal li l-ilment bil-lingwa Ingliża daħal fl-Uffiċċju tal-Arbitru fis-17 t'April 2018 u, fil-fatt, sar ukoll il-hlas permezz ta' ċekk li jgħib l-istess data u, wara li ra x'kien fih l-ilment, tah it-timbru l-għada. Hu jgħid li għalkemm l-ilment seta' kien fih xi haġa

nieqsa, għall-Uffiċċju l-ilment kien daħal fit-18 t'April 2018. Jgħid li l-ilment kien ingab fil-lingwa Ingliża u qal lir-ragel tal-ilmentatriċi biex jagħmel traduzzjoni bil-Malti. Jgħid li ta t-timbru tat-18 t'April 2018, '...għaliex huma ġew fis-17 t'April 2018 jagħmlu l-ilment oriġinali u kellhom iġibu biss traduzzjoni'. (fn. 1 A Fol. 50)

Anthony Agius Scicluna, ir-ragel tal-ilmentatriċi, xehed (fn. 2 A Fol. 44) li huma kienu ġew l-Uffiċċju tal-Arbitru għas-Servizzi Finanzjarji fis-17 t'April 2018, tant li ħarġu ċekk li nżamm mill-Uffiċċju tal-Arbitru tal-istess jum. Jgħid li l-ilment kien iffirmit mill-mara tiegħu u ħallewh l-Uffiċċju tal-Arbitru. Jgħid li wara xi ġimgħa, ċemplulu mill-Uffiċċju tal-Arbitru u qalulu li riedu verżjoni bil-Malti. Jgħid li hemm il-firma tat-3 ta' Mejju 2018, għaliex bil-verżjoni ġdida bil-Malti mar biha l-Uffiċċju tal-Arbitru fit-3 ta' Mejju 2018. L-ewwel verżjoni tal-ilment ittimbrawha fit-18 t'April 2018, tant li meta mar bil-verżjoni bil-Malti fit-3 ta' Mejju 2018, ittimbrawlu d-data tat-18 t'April 2018, meta kien għamel l-ilment oriġinali.

L-Arbitru jara li l-verżjoni kemm tar-ragel tal-ilmentatriċi kif ukoll dik ta' Benny Briffa hija simili. M'hemmx dubju li l-ilment oriġinali bl-Ingliż ġie ppreżentat fis-17 ta' April 2017, u l-uffiċjali tal-Uffiċċju tal-Arbitru ħadu anke l-ħlas dwar dan l-ilment. Wara talbu li l-ilmentatriċi tagħmel verżjoni bil-Malti u din il-verżjoni ġiet ippreżentata fit-3 ta' Mejju 2018; iżda, peress li l-ilment oriġinali kien ippreżentat fis-17 t'April 2018 u ttimbrat l-għada fit-18 t'April 2018, allura, raw li t-tieni verżjoni li ssostitwiet lill-ewwel waħda imma bil-lingwa Maltija kellha tkun ittimbrata fid-data meta verament kien ittimbrat l-ilment oriġinali. Saret biss sostituzzjoni tal-ilment oriġinali.

L-Arbitru huwa konxu li bejn is-17 u t-18 t'April 2018, peress li ġew ippreżentati diversi ilmenti fl-Uffiċċju għaliex ħafna ilmentaturi ħallew sa l-aħħar ġurnata biex ippreżentaw l-ilment, l-uffiċjali tal-Uffiċċju tal-Arbitru kellhom pressjoni ta' xogħol aktar minn normal.

Però, l-Arbitru xorta jhoss li l-ilment oriġinali kellu jibqa' fil-proċess minkejja li kien sar bl-Ingliż. Miegħu kellha tiżdied il-verżjoni bil-Malti. Dan qed jingħad sabiex fil-futur ma jkunx hemm dizgwid. L-ilmenti għandhom jiġu ittimbrati fil-mument li jidhlu kif inhi l-prassi li qed tkun segwita.

Il-fatt li l-provditur tas-servizz irċieva l-ilment f'Mejju ma jibdel xejn. Ifisser biss li l-Uffiċċju tal-Arbitru baġhat lill-provditur tas-servizz il-verżjoni bil-Malti.

Ġaladarba f'dan il-każ jidher li kien hemm biss sostituzzjoni tal-ilment oriġinali, u l-ilment oriġinali daħal fit-terminu li tipprovi l-liġi, l-Arbitru ser ikompli jieħu konjizzjoni tal-każ"

6. L-Arbitru wasal għad-deċiżjoni appellata wara li għamel is-segwenti konsiderazzjonijiet:

“Jikkunsidra

Eċċezzjonijiet Preliminari

L-ewwel eċċezzjoni tirrigwardja l-kompetenza tal-Arbitru a bazi tal-Artikolu 21(1)(b) tal-Kap. 555 tal-Ligijiet ta’ Malta fejn il-provditur tas-servizz jgħid li lilment ġie pprezentat barra ż-żmien li tippermetti l-liġi.

L-Arbitru ta deċiżjoni preliminari fl-20 ta’ Novembru 2018 dwar dan u sabiex ma joqgħodx jirrepeti ruħhu jagħmel referenza għaliha. (fn. 1 A fol. 52 et seq) Għalhekk, il-mertu ta’ din l-eċċezzjoni huwa eżawrit.

It-tieni eċċezzjoni hija fis-sens li l-provditur tas-servizz m’huwiex il-leġittimu kontradittur għaliex huwa kien biss intermedjarju u m’amministrax il-prodott de quo u ta’ dan l-ilmentatriċi kienet konsapevoli.

Din l-eċċezzjoni mhix ser tiġi milqugħa għaliex l-ilment huwa dwar l-imġiba tal-provditur tas-servizz bħala kumpannija li toffri servizzi fil-qasam tas-servizzi finanzjarji u hija Licence Holder tal-MFSA. Il-qalba tal-ilment hija li l-provditur tas-servizz ma tax parir tajjeb lill-ilmentatriċi u bieghilha prodott li ma kienx addattat għaliha. Barra minn hekk, kien hemm relazzjoni kuntrattwali bejn l-ilmentatriċi u l-provditur tas-servizz kif joħroġ, kemm minn dokumenti bħal File Note, (fn. 2 A fol. 10 et seq) mill-Confidential Client Fact Find (fn. 3 A fol. 68 et seq) u mill-KYC, (fn. 4 A fol. 79 et seq) li kollha juru li l-provditur tas-servizz kien qed jistabbilixxi relazzjoni kuntrattwali bejnu u l-ilmentatriċi.

John Caruana, impjegat tal-provditur tas-servizz, huwa indikat bħala ‘Your Financial Planning Manager or Officer’. (fn. 5 A fol. 68). Il-provditur bħala Licence Holder tal-MFSA, kien qed jagħti servizz finanzjarju bħala prinċipal lill-ilmentatriċi. Għalhekk, huwa l-leġittimu kontradittur.

Eċċezzjonijiet dwar Preskrizzjoni

Il-provditur tas-servizz qed jagħti żewġ eċċezzjonijiet dwar preskrizzjoni, ibbażati fuq l-artikoli 2153 u 2156(f) tal-Kodiċi Ċivili.

L-ewwel eċċezzjoni tal-preskrizzjoni hija bbażata fuq l-artikolu 2153 tal-Kap. 16 li jgħid li:

‘L-azzjoni għall-ħlas tal-ħsarat mhux ikkaġunati b’reat taqa’ bi preskrizzjoni bl-egħluq ta’ sentejn.’

Illi l-Qrati tagħna dejjem irritennew illi l-preskrizzjoni ta’ sentejn imsemmija fl-artikolu 1917 tal-Ordinanza VII tal-1868 (dak li illum hu l-artikolu 2153 tal-Kodiċi Ċivili) hija applikabbli għad-danni extra-kontrattwali jgħifieri dawk li għejjin mhux minn inadempjenza ta’ obbligazzjoni imma ‘ex delictu vel quasi’.

Meta d-danni huma ‘ex contractu’ għax għejjin minn vjolazzjoni ta’ obbligazzjoni, l-preskrizzjoni hija dik ta’ ħames snin u mhux ta’ sentejn. (fn. 6 Go plc vs Charles Dimech, PA, 28/07/2011)

Barra minn hekk, kif intqal fil-kawża *Avv Dr Pio M Valletta pro et noe vs Jeno Torocsik et deciza fis-7 t’Ottubru 2016:*

‘Il-fatt li f’kawża attur jitlob il-likwidazzjoni ta’ danni ma jfissirx awtomatikament li allura japplika l-art. 2153 tal-Kodiċi Ċivili: “il-preskrizzjoni ta’ sentejn li tolqot l-azzjoni għal danni li ma jkunux kaġunati b’reat,” hija applikabbli biss fil-każ ta’ danni indipendenti minn obbligazzjoni kuntrattwali (Stivala vs Colombo, PA, 9/1/1953. VOI XXXVII.ii.622).’

F’dan il-każ kien hemm obbligazzjoni kuntrattwali u, għalhekk, il-preskrizzjoni a bażi tal-artikolu 2153 ma tistax tregi. F’dan il-każ inbiegħ prodott finanzjarju u, għalhekk, seħħet transazzjoni kummerċjali bejn il-partijiet. Għaladarba r-rimedju mitlub mhux indipendenti minn obbligazzjoni kuntrattwali, il-preskrizzjoni a bażi tal-artikolu 2153 ma tistax tirnexxi u qed tiġi miċħuda.

*L-Arbitru jagħmel referenza wkoll għas-sentenza fl-ismijiet: **Roland Darmanin Kissaun vs GlobalCapital Financial Management Ltd deciza fl-1 ta’ Ġunju 2017; u reċentament f’kawża simili fl-ismijiet Miriam Fenech Russell vs GlobalCapital Financial Management Ltd** (fn. 7 QA (Inf), 12/11/2019) fejn gie deciz li dawn it-transazzjonijiet huma ta’ natura kuntrattwali.*

*B’żieda ma’ dan, l-Arbitru jagħmel referenza wkoll għas-sentenza reċenti tal-Qorti tal-Appell fl-ismijiet: **Conrad Micallef vs GlobalCapital Financial Management Ltd** deciza fil-21 t’Ottubru 2019, li ssemmi l-istess prinċipji.*

L-Arbitru jagħmel tiegħu l-argumentazzjoni tal-Qorti f’dawn id-deċiżjonijiet u qed jiċċhad din l-eċċezzjoni.

It-tieni eċċezzjoni dwar preskrizzjoni hija bbażata fuq l-artikolu 2156(f) tal-Kap. 16, li jgħid li:

‘azzjonijiet għall-ħlas ta’ kull kreditu ieħor li ġej minn operazzjonijiet kummerċjali jew minn ħwejjeg oħra, meta l-kreditu ma jkunx jaqa’, skont din il-liġi jew liġijiet oħra, taħt preskrizzjoni aqsar, jew ma jkunx jirriżulta minn att pubbliku.’

Meta tkellmu dwar il-preskrizzjoni, il-Qrati tagħna, anke a bażi għal dak li jipprovi l-istess Kodiċi Ċivili, stabbilew parametri legali kif il-preskrizzjoni għandha tiġi interpretata u applikata, fosthom illi:

1. *Min jallega l-preskrizzjoni jrid jippruvaha:*

Kif ingħad fis-sentenza mogħtija fl-ismijiet Stencil Pave (Malta) Limited vs Dr Maria Deguara noe,

‘Hija regola ewlenija fil-proċeduri li l-prova li l-azzjoni hija preskritta trid issir minn min iqanqal l-eċċezzjoni, u għalkemm il-parti attriċi tista’ tressaq provi biex tittanta xxejjien dawk tal-parti mħarrka billi tmieri li għadda ż-żmien jew billi għib ‘il quddiem provi li juru li l-preskrizzjoni kienet sospiża jew interrotta, il-piż jaqa’ prinċipalment fuq min jallega l-preskrizzjoni. Hi l-parti mħarrka li trid tipprova li l-parti attriċi għaddielha ż-żmien utli biex tressaq il-kawża, u dan minn żmien minn meta dik il-kawża setgħet titressaq’.

2. *Hu stabbilit fil-ġurisprudenza illi min iqajjem l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni jeħtieġu jipprova l-perkors taż-żmien statutorju.*

Sinjifikanti f’dan ir-rigward huwa dak li qalet il-Qorti tal-Appell fis-sentenza tagħha tal-4 ta’ Diċembru 1987, fil-kawża ‘Causon vs Sheibani noe’ illi:-

‘Min jeċċepixxi l-preskrizzjoni hu obligat li jagħmel prova sodisfaċenti tad-data meta l-perijodu tal-preskrizzjoni jibda jiddekorri għaliex diversament il-Qorti qatt ma tkun f’posizzjoni li tikkonstata jekk il-perijodu applikabbli tal-preskrizzjoni jkunx iddekorra jew le’.

3. *Il-perijodu tal-preskrizzjoni jibda jgħodd minn meta min jipproponi każ, ikun jista’ jeżerċita dik l-azzjoni.*

Dan joħroġ ċar mill-artikolu 2137 tal-Kap. 16 li jipprovi li:

‘Bla ħsara ta’ disposizzjonijiet oħra tal-liġi, il-preskrizzjoni ta’ azzjoni tibda minn dak in-nhar li din l-azzjoni tista’ tiġi eżerċitata; mingħajr ma jittiehed qies tal-istat jew tal-kondizzjoni tal-persuna li lilha din l-azzjoni tmiss.’

4. *Huwa prinċipju tad-dritt illi l-preskrizzjoni għandha tingħata interpretazzjoni restrittiva u, għalhekk, jekk ikun jeżisti dubbju dwar l-applikabilità taż-żmien preskrittiv, dak id-dubbju għandu jmur kontra min jeċċepixxi l-preskrizzjoni.*

Fid-dawl ta' dan kollu, l-Arbitru jrid jara jekk fil-każ odjern, il-provditur tas-servizz irnaxxilux jipprova li l-ilmentatriċi skadielha ż-żmien ta' ħames snin minn mindu setgħet teżerċita l-azzjoni.

Huwa l-provditur tas-servizz li jrid jipprova dan.

*Fin-nota ta' sottomissjonijiet il-provditur tas-servizz jgħid li l-perijodu tal-preskrizzjoni kellu jibda jgħodd mill-21 t'Ottubru 2008, **jigjifieri mid-data tal-bejgħ tal-prodott.***

Din id-data indikata mill-provditur tas-servizz ma tistax tkun id-data minn meta oġġettivament l-ilmentatriċi setgħet tagħmel l-azzjoni għal diversi raġunijiet. Qabel xejn, bejgħ ta' prodott finanzjarju huwa differenti ħafna minn bejgħ ta' prodott ieħor. L-effikaċja u l-idonjetà ta' prodott finanzjarju fil-konfront tal-klijent ħafna drabi tkun tista' tiġi evalwata mill-istess klijent wara t-trapass ta' ċertu żmien u ġudikat mill-andament tal-prodott. Li kieku kull min jixtri prodott finanzjarju jibda mill-ewwel jieħu passi legali kontra min bieghulu jkun hawn diżgwid kbir f'dan is-settur u żgur li l-provditur tas-servizz ikollu raġun jilmenta li l-azzjoni tkun waħda intempestiva jekk mhux vessatorja.

Għalhekk, il-mument oġġettiv li fih l-ilmentatriċi setgħet tagħmel l-azzjoni ma jistax ikun il-mument tal-bejgħ tal-prodott.

*Dan ġie anke kkonfermat mill-Qorti tal-Appell f'sentenza fl-ismijiet **Conrad Micallef vs GlobalCapital Financial Management Ltd** deċiża reċentement fil-21 t'Ottubru 2019 mill-Qorti tal-Appell fejn qalet li l-ilmentatur ma jistax jagħmel ilment qabel ma realment isofri t-telf u ma jistax ikun li jsofri t-telf mid-data tal-bejgħ tal-prodott.*

*Dan reġa' ġie kkonfermat mill-istess Qorti tal-Appell fis-sentenza reċenti tagħha fl-ismijiet: **Miriam Fenech Russell et vs GlobalCapital Financial Management Ltd** deċiża fit-12 ta' Novembru 2019.*

Għalhekk, il-provditur tas-servizz ma rnaxxilux jipprova l-mument minn mindu l-ilmentatriċi setgħet tagħmel l-azzjoni u, għalhekk, ma rnaxxilux jipprova l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni a bażi tal-artikolu 2156(f) tal-Kap. 16 kif inhu obbligat li jagħmel.

Għal dawn ir-raġunijiet, l-Arbitru qed jiċhad din l-eċċezzjoni.

FIL-MERTU

L-Arbitru jrid jiddeċiedi l-ilment b'referenza għal dak li, fil-fehma tiegħu, huwa ġust, ekwu u raġonevoli fiċ-ċirkostanzi partikolari u merti sostantivi tal-każ. (fn. 8 Kap. 555, Art. 19(3)(b))

*L-ilmentatriċi qed titlob li tingħata l-flus li tilfet meta l-provditur tas-servizz bieghilha l-prodott **Keydata Lifemark SA Secure Income Bond Series 4 (SIB)**.*

L-ilment prinċipali tal-ilmentatriċi huwa li dan l-investment qatt ma messu inbiegħ lilha peress li ma kintx persuna professjonali.

Sabiex l-Arbitru jasal għal deċiżjoni li tkun ekwa, gusta u raġonevoli, u jara jekk l-ilment huwiex ġustifikat, irid jara n-natura tal-prodott mibjugħ, jara l-profil tal-ilmentatriċi u kif ġie mibjugħ dan il-prodott.

Il-Prodott

*Dan il-prodott, l-SIB, kien ibbażat fuq negozju fil-pensjonijiet dwar il-ħajja fis-suaq Amerikan. Dan il-każ jittratta dwar il-bejgħ tal-prodott Keydata International Secure Income Bond, Issue 4 (SIB) li kif jidher mill-brochure ipprezentat mill-**ilmentatriċi**, dan il-prodott ippronunzja ruħhu bl-aktar mod enfatiku li jagħti qligħ ta' 7.5% kull sena fl-iSterlina u 7% fis-sena fid-Dollaru u l-Ewro għall-perijodu ta' ħames snin.*

L-SIB kien investment tal-kategorija asset-backed securities. Mingħajr ma wieħed joqgħod jidhol fid-dettall tal-istruttura legali (u kumplikata tiegħu), l-SIB kien jinvesti f'bonds (security bonds) li l-assi underlying tagħhom kienu poloz tal-assikurazzjoni fuq il-ħajja ta' individwi Amerikani.

Dan il-prodott, fost affarijiet oħra, falla għaliex l-analiżi tal-aspettattiva tal-ħajja/mewt tal-life-assured ma kintx korretta. Aktar ma wieħed idum ħaj, aktar irid idum iħallas premium biex il-polza tibqa' ħajja inkella tiflew fil-valur. Dan joħloq problema ta' likwidità biex tkompli ssostni finanzjarjament il-mudell kompost minn diversi poloz ta' assikurazzjoni fuq il-ħajja.

Dan kien riskju li ħafna analisti ma tawx kasu. Imma kien, fil-fatt, aspekk importanti ħafna. Minħabba l-avvanzi fil-medicina, ħafna nies jibqgħu jgħixu għal żmien itwal u b'hekk il-premium irid idum jitħallas għal numru ta' snin aktar.

Jekk l-analisti u nies professjonali li kellhom esperjenza biex janalizzaw dawn il-prodotti ma waslux għal dan, allura, lanqas wieħed jistenna li retail investor, bħalma hi l-ilmentatriċi ma kienet f'qagħda li tagħmel dan.

Apparti l-fatt ukoll li l-isem SECURE INCOME BOND jagħti lill-investitur bla esperjenza x'jifhem li l-investment huwa wieħed sikur u bla riskji, jew riskji baxxi u limitati.

Jekk wieħed iħares lejn il-brochure tipiku tal-SIB, jara li mal-ewwel faċċata, bi prominenza kbira, hemm rati tajba ta' dħul (Annual Income Over 5 Years), ritratt kbir

ta' lighthouse (simbolu tas-sigurtà) u b'indikazzjoni ta' x'inhuma l-benefiċċji u l-kwalità tal-prodott:

'Aims to provide return of capital after 5 years:

Bond invests in cash and assets by institutions rated 'A' or better by Standard and Poor's or equivalent;

Quarterly income option available'.

Għalkemm fl-istess brochure jissemma li jista' jkun hemm xi riskju għall-kapital, u jista' jkun hemm xi tnaqqis fl-aħħar jew jekk tiġbed l-investment qabel, però, l-enfasi qiegħda fuq il-benefiċċji li kien joffri dan il-prodott.

*Taħt it-titolu, **Benefits at a Glance**, hemm dan it-test:*

- An investment with NO Stock Market Exposure
- Investing in cash and assets issued by institutions rated 'A' or better by Standard & Poor's or equivalent
- Available via banks, stockbrokers and direct investment
- Low minimum investment – Only GBP10,000/USD20,000/€10,000
- The bond will be listed on the Luxembourg Exchange
- The issue is regulated and authorised by the CSSF the Financial Regulator in Luxembourg.'

- *Hemm ukoll dan b'tipa kbira:*

'A lower risk profile and a higher level of income allows you to receive the income you need without the worry of stock market falls'.

- *Fil-qiegh ta' pagna 9 hemm dan il-kliem:*

'Capital is not guaranteed. Like all investments there are certain risks involved which are highlighted within the section 'Key Features' on page 13.'

Il-prodott kellu riskji – il-kapital ma kienx garantit, u kif kien ser imur kien pjuttost ibbażat fuq il-performance ta' prodotti oħra simili ta' dak iż-żmien, apparti l-mudelli matematiċi u l-assumptions li jiġu ma' dawn il-mudelli.

Ir-riskji kif deskritti forsi kienu jagħtu l-impressjoni li ma kinux ivarjaw wisq minn uħud mill-prodotti l-oħra ta' investiment li forsi kienu qed jiġu offruti lil investituri oħra. Il-prodott fl-ebda mument ma kien iwiegħed protezzjoni assoluta għall-kapital.

*Però, ma jistax jitqies li dak iż-żmien li nbiegħ l-SIB, kien investiment b'riskju baxx. Anzi, kien investiment **f'kategorija ta' riskju medju għal riskju għoli.***

Dan mhux qed jingħad with the benefit of hindsight, imma għaliex in-natura tal-prodott – li jinvesti f'bonds li jinvestu f'poloz tal-assikurazzjoni fuq il-ħajja – u l-istruttura innifisha tal-investiment kienu jagħmlu l-SIB investiment riskjuż li ma kienx addattat għal retail investors kif kienet l-imentatrici.

Dawn it-tip ta' investimenti huma Asset-Backed Securities li huma prodotti kumplessi u ta' riskju għoli.

Meta l-MFSA, li hija r-regolatur f'dan il-qasam, rat li kienu qed jinbiegħu prodotti li huma Asset-Backed Securities bħal dan il-prodott, interveniet billi ħarġet: Warning to prospective investors about Asset-Backed Securities bħalma hu l-Lifemark, fejn qalet: (fn. 9 MFSA Consumer Media Release 13/11/2009 (ref. 05/2009))

'The Malta Financial Services Authority (MFSA) has come across local media adverts, reports and product documentation about investments in “bonds” or “fund accounts” whose performance is linked to assets, such as life insurance policies or currencies (referred to as asset-backed investments). By their very nature, these investments are not easy to understand.

Despite the fact that they may be promoted as “alternative” to traditional or conventional investments, these are investment opportunities which involve substantial risks, in particular liquidity risks, whereby the investor may be unable to sell his investment ...'

'When it comes to redemption (selling) of these investments, these ... restrict the investor from selling his holdings before the investment matures ...

Consumers should be aware that the characteristics of these products make them unsuitable for unsophisticated investors. These products are generally considered appropriate for investors who have experience and knowledge to understand how these financial instruments work and can afford to take the relevant risks.'

Huwa minnu li dan l-avviz lill-investituri ħareġ wara li nbiegħ il-prodott de quo lill-imentatrici, imma li qalet l-MFSA kien proprju deskrizzjoni tal-prodotti li kienu qed jinbiegħu (bħall-SIB) u r-riskji li rat l-MFSA kienu diġà jeżistu fil-prodotti li nbiegħu, u

li l-provdituri tas-servizz kienu jew konxji tagħhom u xorta bieghu il-prodotti, jew m'ghamlux due diligence serju tal-prodott qabel ma bieghuh.

Fiz-żewġ xenarji, il-provditur tas-servizz iġorr ir-responsabbiltà tal-prodott li jbiegħ.

Kif inbiegħ il-Prodott u jekk kienx addattat (suitable) għall-Ilmentatriċi

Il-Verżjoni tal-Ilmentatriċi:

Impjegat tal-provditur tas-servizz, ċertu John Caruana, kien ċemplilhom biex jgħidilhom li l-investment li kellhom fl-Aberdeen High Yield Bond kien mar tajjeb u kien jaqblilhom ibieghuh għax ic-chance kien li jinżel. Żewġ l-ilmentatriċi xehed li hu kien wasal biex jirtira u ma kinux jissugraw, tant li flushom kienu fil-Government Bonds. John Caruana qalilhom biex jinvestu fl-SIB.

Qalilhom li kien aktar safe mill-investment fl-Aberdeen għax ma kienx jiddependi fuq it-tluġ u nżul tas-suq u kienu jinvestu f'persentaġġ cash u f'kumpanniji Amerikani 'Grade A or better'. Beda jurihom il-brochure u bil-mod kif kellimhom ikkonvincihom biex jinvestu fih.

Xahrejn wara, Caruana ċemplilhom u qalilhom li kien hemm it-trouble u meta talbuh biex ibieghilhom il-prodott u jagħtihom flushom lura qalilhom li ma setgħux jinbiegħu. Il-provditur tas-servizz baqa' jiktbilhom u jgħidilhom li kien ser jirrapprezentahom hu u fl-aħħar tahom 14.1% tal-kapital li kienu investew.

Meta kien qed isir l-investment, żewġ l-ilmentatriċi staqsa lil Caruana jekk kienx fih riskju kbir il-prodott u dan qallu li kien qisu qed jixtri insurance mingħand insurance company Class A jew aħjar; li r-riskju kien żgħir ħafna kif kien jgħid il-brochure tagħhom stess.

Il-brochure ma fehemulhomx; il-File Note lanqas biss qrahilhom u qalilhom biss biex jiffirmawha u huma iffirmawlu fejn qalilhom hu. (fn. 10 A fol. 59 et seq)

L-ilmentatriċi ikkorborat dak kollu li xehed zewgħa u zzid li Joe Caruana assigurahom li dak li kienu ser jinvestu fih kien ser jgħinhom għall-pensjoni u huma fdawh. (fn. 11 A fol. 60)

Il-Verżjoni tal-Provditur tas-Servizz

Il-provditur tas-servizz ġab biss bħala xhud lil Michael Schembri li ma kienx il-persuna li għamlet il-bejgħ tal-prodott lill-ilmentatriċi imma qal li kien qed jixhed minn dak li kien sab fil-file.

Michael Schembri xehed li hu kien Compliance Manager, li l-kumpanija li kien jirrapprezenta kienet liċenzjata mill-MFSA bħala intermedjarja, jiġifieri li tirċievi l-ordnijiet tal-klijenti u tesegwihom.

Jgħid li l-ilmentatriċi investiet is-somma ta' USD20,113.69 mal-GlobalCapital bħala intermedjarja u mhux bħala prinċipal.

Jgħid li l-File Note relattiva kienet xhieda ta' dak li ġara waqt il-bejgħ tal-prodott u ġie ffirmit mill-ilmentatriċi bħala konferma tal-kontenut tiegħu u dan kien fi standard form. Jirrizultalu mill-File Note li kienu ġew sugġeriti lilha diversi prodotti li kienu addattati għaliha u ġie spjegat lilha wkoll il-prodott de quo; l-ilmentatriċi kienet taf li l-investment seta' jogħla u jinżel u jista' jkun li tirkupra anqas milli investiet kif ukoll il-passat mhux garanzija tal-futur.

Isemmi wkoll numru ta' investimenti li l-istess GlobalCapital kienet bieghitilhom u jgħid li, allura, l-ilmentatriċi kellha profil ta' medium risk.

Jgħid li s-socjetà intimata qdiet id-doveri tagħha.

Konsiderazzjonijiet Oħra

L-Arbitru jinnota li l-provditur tas-servizz ma tellax bħala xhud lil John Caruana li kien l-aħjar xhud biex jgħid verament x'ġara waqt il-bejgħ iżda, għar-raġunijiet tiegħu, għażel li jtella' biss bħala xhud lil Michael Schembri li xehed biss minn dak li sab fil-file u, għalhekk, ma jafx kif seħħ il-bejgħ.

Il-provditur tas-servizz jgħid li l-prodott ma kienx ta' riskju kbir għaliex kif jgħid l-istess brochure tal-prodott ma kienx riskjuż. F'dan ir-rigward, l-Arbitru jagħmel referenza għall-analiżi tal-prodott aktar 'il fuq f'din id-deċiżjoni minn fejn ampjament jirrizulta li l-SIB kien prodott ta' riskju medju-għoli u ma kienx prodott kif xtaqet l-ilmentatriċi, jiġifieri prodott li jrendi xi haġa għall-pensjoni mingħajr ma tirriskja zżejjed il-kapital.

Fil-fatt, jirrizulta li żewġ l-ilmentatriċi kien fuq l-għatba tal-pensjoni u żgur ma riedux ikabbru l-kapital b'riskju li jwassal għat-telf tal-istess kapital.

Jirrizulta wkoll li l-istess provditur tas-servizz ikklassifika lill-ilmentatriċi bħala retail client li, skont ir-regolamenti vigenti, waqt li sar il-bejgħ kellha tingħatalha protezzjoni akbar mill-provditur tas-servizz.

*Michael Schembri jagħmel referenza għall-Confidential Client Fact Find datata 25 ta' Frar 2008, u għall-KYC (Know Your Client Form) datata 9 t'Ottubru 2008, (fn. 12 A fol. 64) iżda l-Arbitru jinnota li Client Fact Find ma saritx għall-prodott SIB iżda għall-prodott Aberdeen High Yield Bond (fn. 13 A fol. 76) u ggib id-data '25/02/2009', jiġifieri **wara** li kien inbiegħ l-SIB lill-ilmentatriċi.*

Mill-KYC (fn. 14 A fol. 79 et seq) jirrizulta li l-ilmentatriċi kienet retail client u s-servizz li ingħatalha kien wieħed ta' parir (advisory); ġie ddikajrat li kienet housewife u rtirata.

Fl-istess KYC hemm li: 'I am a relatively cautious but don't mind a small risk.'

Fil-mument li nbiegħ l-SIB lill-ilmentatriċi kienet digà daħlet fis-seħħ id-Direttiva MiFID u r-Regoli tal-MFSA (fn. 15 Investment Services Rules-Standard Licence Conditions (SLC)) li kienu jirriflettu l-istess Direttiva.

Skont dawn ir-Regoli, (fn. 16 Regola 2.16) ġaladarba l-ilmentatriċi ingħatat 'advisory service' kellu jsir 'suitability assessment'.

Għalhekk, il-provditur tas-servizz kellu jstabilixxi jekk il-prodott:

- 'a) meets the investment objectives of the client in question;**
- b) it is such that the client is able financially to bear any related investment risks consistent with his investment objectives;**
- c) it is such that the client has the necessary experience and knowledge in order to understand the risks involved in the transaction or in the management of his portfolio.'**

Skont l-ewwel kriterju jidher ċar li l-prodott SIB ma kienx jilħaq l-objettivi tal-klijenta għaliex hija ddikjarat li kienet 'relatively cautious' u riedet tiegħu biss 'a small risk'. L-SIB ma kienx prodott bi 'small risk' u għalkemm il-provditur tas-servizz jgħid li 'skont il-brochure' min ħarġu indikah bħala 'low risk', mill-analiżi li għamel l-Arbitru aktar 'il fuq f'din id-deċiżjoni, joħroġ ċar li dan il-prodott kellu riskju ferm aktar minn 'small' jew 'low risk'.

*Dan anke ġie kkonfermat mill-Qorti tal-Appell f'deċiżjonijiet li tat l-istess Qorti kontra l-istess provditur tas-servizz f'diversi każi, fosthom, fil-kawża fl-ismijiet: **Miriam Fenech Russell et vs GlobalCapital Finacial Management Ltd deċiża fit-12 ta' Novembru 2019**, fejn l-istess Qorti qalet li mhux biss li dan il-prodott kellu riskju għoli iżda l-fatt waħdu li fil-brochure kien iddikjarat li kien low risk ma kienx biżżejjed għaliex huwa ovvjw li min irid ibiegħ il-prodott jipprova jpingih f'dawl sabiħ biex ibiegħu.*

Il-Qorti qalet ukoll li l-provditur tas-servizz kellu jagħmel due diligence indipendenti u jasal għall-konkluzjonijiet tiegħu u mhux jistrieħ fuq min kellu interess li jbiegħ il-prodott.

Għalhekk, għal dawn ir-raġunijiet, jidher li l-prodott in kwistjoni ma kienx jilħaq l-objettivi tal-investment tal-ilmentatriċi li kienet mara irtirata u ma kinitx f'età li toqgħod tissogra flusha. Il-provditur tas-servizz kien indifferenti għall-vulnerabilità ta' persuna avvanzata fl-età li ma jkollhiex il-fakultà li jekk titlef flusha terġa' tibda tfaddal mill-ġdid biex tirkuprahom.

*It-tieni kriterju tas-suitability assessment huwa li l-klijenta riedet tkun tiflaħ it-telf li kien relatat mal-objettivi tal-investment tagħha. Il-provditur tas-servizz bl-ebda mod ma pprova li l-ilmentatriċi setgħet titlef ammont daqshekk kbir ta' flus. M'hemm l-ebda kontestazzjoni li l-provditur tas-servizz investielha s-somma qawwija ta' 'l fuq minn għoxrin elf dollaru Amerikan fi **prodott wieħed**.*

Żgur li fl-età tagħha ma kinitx taffordja li titlef dan l-ammont meta l-objettivi tagħha kien li riedet tieħu biss 'a small risk'.

Għalhekk, it-tieni kriterju ukoll ma ntlahaqx.

*It-tielet kriterju jirrigwardja jekk **'the client has the necessary experience and knowledge in order to understand the risks involved in the transaction or in the management of his portfolio'**.*

Dak li qal il-provditur tas-servizz, li l-ilmentatriċi kellha l-esperjenza li tinvesti fl-SIB għaliex il-provditur tas-servizz kien investielha fi prodotti oħra qabel, mhux konvinċenti. Ma jirrizultax li l-ilmentatriċi kienet xi persuna midħla tas-servizzi finanzjarji, u l-fatt li l-provditur tas-servizz stess kien investielha f'xi prodotti oħra b'daqshekk hija ma kellhiex dik l-esperjenza meħtieġa biex tifhem ir-riskji speċifiċi li kellu l-SIB. Kif xehed żewġha u kkonfermat minnha, huma kienu joqgħodu fuq l-expertise tal-provditur tas-servizz u, għalhekk, marru għandu, għax kien f'posizzjoni li jagħtihom parir liema parir huma qagħdu fuqu.

Il-prodott SIB kien prodott kumpless u, kif anke aċċennat il-Qorti tal-Appell, (fn. 17 Miriam Fenech Russell vs GlobalCapital Financial Management Ltd, 12/11/2019) il-brochure kien miktub f'lingwaġġ tekniku li trid tkun midħla tal-mistier biex tifhmu. Għalhekk, l-ilmentatriċi ma setgħetx tieħu deċiżjoni infurmata dwar ir-riskji li kienu abbinati mal-SIB.

Għal dawn ir-raġunijiet, il-kriterji stabbiliti għas-suitability assessment ma ġewx sodisfatti u l-prodott SIB ma setax jinbiegħ lill-ilmentatriċi għaliex ma kienx 'suitable' għaliha. B'hekk seħħ bejgħ haġin tal-prodott.

Barra minn hekk, il-provditur tas-servizz m'aġixxiex b'mod professjonali meta investielha s-somma qawwija ta' għoxrin elf dollaru fi prodott wieħed meta hi ma kinitx xi persuna ta' mezzi kbar jew li riedet tieħu riskju kbir billi tinvesti fi prodott

wieħed. Dan juri li l-provditur tas-servizz kien aktar iffokat biex ibiegħ il-prodott milli jħares l-interessi ta' retail client li tatu l-fiducja tagħha biex jeħdilha ħsieb flusha li flimkien ma' żewġha kien ilhom is-snin ifaddlu.

Dan iwassal lill-Arbitru jikkonkludi li l-provditur tas-servizz ma qediex l-obbligu ewlieni msemmi fid-Direttiva MiFID u fir-regoli li ħarġet l-MFSA 'il fuq indikati li kienu jipprovdli:

'When providing Investment Services to clients, a Licence Holder shall act honestly, fairly and professionally in accordance with the best interests of its clients.' (fn. 18 ISR-SLC 2.01)

Barra minn hekk, il-provditur tas-servizz ma ssodisfax 'l-aspettattivi raġonevoli u leġittimi tal-konsumatur' (fn. 19 Kap. 555, Art. 19(3)(c)) meta bieġħilha prodott li ma kienx addattat għal ħtiġijiet tagħha u daħħalha f'riskju akbar minn dak li xtaqet u, b'hekk, tilfet il-kapital li investiet fi żmien qasir wara li investithom.

Għal dawn ir-raġunjet, l-Arbitru jiddeciedi li l-ilment huwa wieħed ġust, ekwu u raġonevoli u qed jilqgħu sakemm huwa kompatibbli ma' din id-deċiżjoni.

Ġaladarba seħħ bejgħ ħazin tal-prodott (mis-selling), l-ilmentatriċi għandha kemm jista' jkun titpogġa fil-posizzjoni tagħha qabel ma nbiegħ lilha l-prodott.

Hija investiet is-somma ta' USD20,113.00 u rċeviet rikavat tal-kapital ta' USD2,835.93 u imgħaxijiet ta' USD1,386.06 u, b'hekk, tilfet is-somma ta' USD15,891.01."

L-Appell

7. Is-soċjetà appellanta pprezentat ir-rikors tal-appell tagħha fit-12 ta' Diċembru, 2019, fejn talbet lil din il-Qorti sabiex:

"...tħassar u tirrevoka d-deċiżjoni preliminari tal-Arbitru Għas-Servizzi Finanzjarji tal-20 ta' Novembru 2018 fl-ismijiet hawn fuq premessi li permezz tagħha ċaħad l-ewwel eċċezzjoni preliminari tal-appellanta u b'hekk kompli jieħu konjizzjoni tal-każ, u konsegwentement tħassar u tirrevoka ukoll d-deċiżjoni tal-Arbitru Għas-Servizzi Finanzjarji tal-25 ta' Novembru 2019, prevja kull ordni oħra li dina l-Onorabbli Qorti

jista' jidhrilha xieraq u opportun, u tilqa' l-ewwel eċċezzjoni preliminari tal-esponenti, bl-ispejjeż taż-żewġ istanzi, kontra l-ilmentatrici appellata.”.

Is-soċjetà appellanta tgħid li l-aggravju tagħha huwa li l-Arbitru għamel żball meta ċaħad l-ewwel eċċezzjoni tagħha stante li kien jirriżulta ċar li l-ilment kien tressaq *fuori termine* skont il-para. (b) tas-subartikolu 21(1) tal-Kap. 555.

Ir-Risposta tal-Appell

8. L-appellata min-naħa tagħha qed tilqa' billi tgħid li d-deċiżjoni appellata hija waħda ġusta u għalhekk timmerita konferma għal dawk ir-raġunijiet li hija tispjega fir-risposta tagħha.

Konsiderazzjonijiet ta' din il-Qorti

9. Skont is-soċjetà appellanta, l-Arbitru għamel żball meta ċaħad l-ewwel eċċezzjoni tagħha rigwardanti l-kompetenza tiegħu, u dan għaliex kien jirriżulta biċ-ċar li a tenur tal-para. (b) tas-subartikolu 21(1) tal-Kap. 555, l-ilment tal-appellata kien ġie pprezentat wara s-sentejn minn meta din il-ligi daħlet fis-seħħ skont il-L.S.132 tal-2016. Tisottometti li filwaqt li l-imsemmi ilment kien ġie ffirmit mill-appellata fit-3 ta' Mejju, 2018, it-timbru tal-Uffiċċju tal-Arbitru għas-Servizz Finanzjarji [minn issa 'l quddiem "l-Uffiċċju"] kien bid-data tat-18 ta' April, 2018. Is-soċjetà appellanta ssostni li din id-data ma kinitx fidila lejn id-data li fiha proprju ġie intavolat l-ilment, u fil-fatt tali lment ġie intavolat fit-3 ta' Mejju, 2018, jekk mhux saħansitra wara, u dan għaliex hija kienet ġiet notifikata fit-8 ta' Mejju, 2018 meta l-ilmenti s-soltu kienu jġigu notifikati biss fi żmien ftit

granet biss mill-prezentata tagħhom. Issostni li l-verżjonijiet tar-raġel tal-appellata u ta' Benny Briffa huma dijametrikament opposti u għalhekk il-kuntrarju ta' dak li stqarr l-Arbitru, u hawn tgħaddi sabiex tispjega d-differenzi bejn iż-żewġ verżjonijiet. Is-soċjetà appellanta tkompli tgħid li kien proprju l-ilment iffirmit mill-appellata fit-3 ta' Mejju, 2018 li gie notifikat lilha u kien għal dan li hija intavolat l-eċċezzjonijiet tagħha. Dan kien l-uniku lment li jinsab fil-proċess u għalkemm l-Arbitru għamel suppożizzjoni meta qal li "[m]'hemm dubju li l-ilment originali bl-Ingliż gie pprezentat fis-17 ta' April, 2017 (li kellu jinqara 2018)", ma rrizultax li kien gie pprezentat ilment bl-ilsien Ingliż u tgħid li wara kollox hija ma giet notifikata bl-ebda ilment ieħor. Għalhekk tikkontendi li l-Arbitru ma setax wasal għall-konkluzjoni li fil-każ odjern kien hemm biss sostituzzjoni tal-ilment originali.

10. Fit-twegiba tagħha, l-appellata tispjega li meta hi u żewġha saru jafu li kien twaqqaf l-Uffiċċju tal-Arbitru għas-Servizzi Finanzjarji u li hija setgħet tressaq ilment dwar il-flus li kienet tilfet minn fuq l-investment tagħha, ir-raġel tagħha daħal fil-*website* tal-Uffiċċju msemmi u niżżel il-formola bl-ilsien Ingliż għaliex kienu jhossuhom aktar komdi li jiktbu b'din il-lingwa. Din imlewha bl-istess lingwa Ingliża permezz tal-kitba, iżda meta fis-16 ta' April, 2018 huma marru bl-ilment fl-Uffiċċju, qalulhom li ma setax jiġi aċċettat għaliex kien miktub bl-idejn u li sabiex jiġi pprezentat kellu jsir appuntament. Għalhekk huma għamlu appuntament għal għada u kitbuh mill-ġdid fuq formola oħra bil-lingwa Ingliża. L-appellata ffirmitu bid-data ta' dakinhar is-17 ta' April, 2018 u l-formola din id-darba giet aċċettata filwaqt ir-raġel tagħha ħallas €25 permezz ta' ċekk. L-appellata tissottometti li jidher li minħabba l-iskadenza tat-terminu

inkwistjoni ta' sentejn, l-Uffiċċju kien qed jara ħafna nies u għalhekk l-ilment fil-fatt gie ttimbrat l-għada, iżda kien biss ftit tal-jiem wara li gie nnutat li dan kien redatt bil-lingwa Ingliża, meta l-istruzzjonijiet tal-Arbitru kienu sabiex l-ilmenti jsiru bl-ilsien Malti, ħlief fejn ikunu involuti persuni ta' nazzjonalità barranija. Għalhekk fit-18 ta' April, 2018 huma kienu rċevew telefonata mingħand Benny Briffa sabiex inizzlu l-formola minn fuq il-*website* bl-ilsien Malti u timtela wkoll bil-Malti. Il-formola ngħatat timbru bl-istess data bħall-formola originali bl-Ingliż, imma peress li l-appellata ma xtaqet tqarraq b'ħadd, ħdejn il-firma tagħha hija niżżlet id-data tat-3 ta' Mejju, 2018. L-appellata hawnhekk tagħmel riferiment għall-osservazzjonijiet li għamel l-Arbitru fid-deċiżjoni appellata, partikolarment għad-dikjarazzjoni tiegħu li l-ilment kien daħal fiż-żmien stipulat u d-data rilevanti kienet dik tal-preżentata tiegħu bil-lingwa Ingliża. Tirrileva li s-soċjetà appellanta ma intavolat l-ebda appell dwar il-mertu, iżda l-appell tagħha jikkonċerna biss l-eċċezzjoni preliminari tal-preskrizzjoni *ai termini* tal-para (b) tas-subartikolu 21(1) tal-Kap. 555, iżda tissottometti li dan għandu jinqara flimkien mas-subartikolu 22(1) tal-istess Kap. 555, u anki flimkien mal-artikoli 2131, 2132 u 2117A tal-Kap. 16. L-appellata tissottometti li s-soċjetà appellanta kkonkludiet li kien hemm konfossa sħiħa bejnha u l-Uffiċċju u li ma kien veru xejn li l-ilment kien gie oriġinarjament ippreżentat fis-17 ta' April, 2018 bil-lingwa Ingliża. Iżda l-appellata tissottometti li ma kien hemm l-ebda raġuni għaliex l-uffiċċjal inkarigat kellu jieħu gurament falz dwar dak kollu li kien ġara, u wara kollox l-Arbitru kien konxju tal-fatt li l-formoli bl-Ingliż kienu qed jġu sostitwiti b'formoli bil-Malti u li t-timbri kienu qed isiru ġurnata tard. Tkompli tgħid li l-proċedura segwita mill-Uffiċċju kienet waħda għalkollox diffettuża u tispjega li fl-ewwel lok id-dispożizzjonijiet tal-Kap. 189 japplikaw fir-rigward tal-

qrati u mhux fir-rigward ukoll tat-tribunal amministrattivi. Għal dak li jirrigwarda t-timbru tat-18 ta' April, 2018, dan kien ħażin għaliex l-ilment kellu jiġi ttimbrat fis-17 ta' April, 2018, li kienet id-data tal-prezentata u mhux fid-data tat-18 ta' April, 2018 meta Benny Briffa rah. L-Arbitru stess irrimarka li kien jaf b'din l-użanza u kien ta struzzjonijiet sabiex it-timbri jsiru dakinhar stess. Fit-tielet lok l-ilment originali kellu jibqa' fil-proċess, u dan kif ukoll osserva l-Arbitru. Tagħlaq billi tgħid li l-Arbitru kien f'pożizzjoni ferm aħjar minn din il-qorti sabiex japprezza l-fatti u dan meta x-xhieda kien qegħdin jaqblu. Għalhekk id-deċiżjoni preliminari kienet waħda tajba, speċjalment fid-dawl tad-dispożizzjonijiet tas-subartikolu 22(8) tal-Kap. 555.

11. L-Arbitru wara li kkonsidra kemm ix-xhieda ta' Benny Briffa, li huwa impjegat mal-Uffiċċju bħala *Customer Relations Officer*, kif ukoll dik tar-raġel tal-appellata Anthony Agius Scicluna, iddikjara li l-verżjonijiet mogħtija kienu simili. Qal li bla dubju l-ilment originali bl-Ingliż kien ġie pprezentat fis-17 ta' April, 2018 u dakinhar l-Uffiċċju rċevew il-ħlas relattiv għall-prezentata tiegħu. Osserva li l-appellata mbagħad intalbet sabiex tipprezenta l-ilment tagħha bil-Malti, u hija hekk għamlet fit-3 ta' Mejju, 2018, imma peress li l-ilment originali kien ġie ttimbrat bid-data tat-18 ta' April, 2018, il-verżjoni li pprezentat bil-Malti ukoll ġiet ittimbrata b'din id-data. L-Arbitru ddikjara li huwa kien jaf li bejn is-17 ta' April, 2018 u t-18 ta' April, 2018, kien hemm pressjoni ta' xogħol aktar min-normal fl-Uffiċċju għaliex ħafna ilmentaturi kienu ħallew sal-aħħar ġurnata sabiex jipprezentaw l-ilmenti tagħhom. L-Arbitru sostna li l-ilment originali bil-lingwa Ingliża kellu jibqa' fil-proċess flimkien mal-verżjoni bil-Malti, u l-ilmenti kellhom jiġu ttimbrati fil-mument li jidhlu. Peress li l-Arbitru qies li fil-każ odjern

kien hemm biss sostituzzjoni tal-ilment originali li kien daħal fit-terminu preskritt mil-liġi, huwa ddeċida li jkompli jieħu konjizzjoni tal-każ.

12. Is-soċjetà appellanta qiegħda tikkontesta d-data tat-timbru tal-Uffiċċju fuq l-ilment bħala dik li fih ġie ppreżentat, u tikkontendi li fil-fatt l-ilment ġie ppreżentat fit-3 ta' Mejju, 2018, li hija d-data li fiha l-appellata ffirmat tali lment. B'hekk dan kien ġie ppreżentat wara l-perjodu ta' sentejn kif kien jipprovdi għalih il-para. (b) tas-subartikolu 21(1) tal-Kap. 555 u l-Arbitru ma setax jieħu konjizzjoni tiegħu.

13. Imma l-Qorti tgħid li d-deċiżjoni preliminari hija waħda tajba. Għaladarba s-soċjetà appellanta kienet qiegħda tikkontesta d-data li fiha l-ilment ġie ppreżentat, kien jispetta lilha li tressaq prova sabiex tikkonvinci l-Arbitru li l-allegazzjoni tagħha hija waħda fondata, imma l-Qorti wara li kkonsidrat il-provi kollha, tirrileva li s-soċjetà appellanta naqset mill-oneru tagħha tal-prova. Il-Qorti tagħraf li l-verżjoni tal-fatti kif ġraw u li qiegħda tagħti l-appellata fir-risposta tal-appell tagħha, tinstab ikkoraborata permezz tax-xhieda ta' żewġha¹, u anki permezz tal-kopja taċ-ċekk tal-ħlas tal-preżentata², fejn tali ħlas jirriżulta li sar fis-17 ta' April, 2018, jigiġifieri ġurnata qabel id-data tal-preżentata. Fid-dawl ta' dan kollu, ma tarax li għandu jkun hemm dubju dwar id-data tal-preżentata tal-ilment quddiem l-Arbitru.

13. Għaldaqstant il-Qorti ssib li l-aggravju tas-soċjetà appellanti mhux ġustifikat u tiċħdu.

¹ Seduta tat-08.10.18, a fol. 44.

² A fol. 46.

Decide

Għar-raġunijiet premessi, il-Qorti tiċċhad l-appell tas-soċjetà appellanta, filwaqt li tikkonferma fl-intier tagħha d-deċiżjoni preliminari u anki d-deċiżjoni finali u tiċċhad l-eċċezzjoni preliminari magħmula mill-imsemmija soċjetà appellanta quddiem l-Arbitru.

L-ispejjeż marbuta mal-proċeduri arbitrali għandhom jibqgħu kif deċiżi fid-deċiżjoni finali, u dawk ta' din l-istanza għandhom jithallsu wkoll mis-soċjetà appellanta.

Moqrija.

**Onor. Dr Lawrence Mintoff LL.D.
Imħallef**

**Rosemarie Calleja
Deputat Registratur**